

# Dansk fødevarerhverv i vækst og balance

- et landbrugsoplæg fra Venstre

Venstres Folketingsgruppe  
november 2008

## Forord

Dansk landbrug har enorm betydning for det danske samfund. Tusindvis af mennesker har deres daglige virke i dansk landbrug, og afledte virksomheder og landbrugseksporten bidrager med milliarder til statskassen og til finansieringen af det danske velfærdssamfund.

Men hvis landbruget og fødevareerhvervet fortsat skal kunne bidrage positivt til det danske samfund, så er det vigtigt, at vi sikrer landbrugets udviklingsmuligheder. Venstre ser ingen modsætning mellem et landbrug i udvikling og en grøn vækst. Formålet med oplægget er at anvise, hvor vækstmulighederne ligger for dansk landbrug. Venstres folketingsgruppe har derfor udarbejdet dette oplæg som det landbrugspolitiske indspark til regeringens Grøn Vækst strategi.

God læselyst!

*Christiansborg, den 12.  
november 2008*

*Tina Nedergaard,  
Venstres  
Landbrugsordfører*



## Dansk fødevareerhverv i vækst og i balance

Dansk landbrug og fødevareerhvervs betydning for udviklingen af det danske samfund er uomgængelig. Et effektivt landbrug, med folkelig forankring i form af andelsbevægelsen og fokus på uddannelse og læring af landbefolkningen, har i høj grad medvirket til en positiv demokratisk og økonomisk udvikling af det danske samfund. Samtidig har landbruget betydet, at også landdistrikterne har oplevet vækst inden for såvel det primære erhverv som indenfor fødevareindustrien og andre fremstillingsvirksomheder. Fødevareerhvervet bidrager dermed til et land i økonomisk balance.

I dag beskæftiger landbruget, direkte og i afledte virksomheder, op mod 180.000 fuldtidsbeskæftigede personer, og eksporterer for 60 mia. kr. til 150 lande verden over. Desuden er landbruget en væsentlig bidrager til den danske nettovalutaindtjening. Landbrugsraadet har lavet en analyse der viser, at nettovarehandlen for fødevareerhvervet i 2007 var på op imod 37 mia. kr.

Fødevareerhvervet er en af de vigtigste såkaldte kompetenceklynger i Danmark. Det er således vurderet, at ca. en tredjedel af Danmarks virksomheder henhører til Danmarks landbrugsklynge.<sup>1</sup> Fødevareerhvervet medvirker til en afgørende vidensopbygning og teknologiudvikling, som også anvendes inden for andre sektorer f.eks. inden for energi og miljø.

Landbruget og fødevareerhvervet bidrager dermed til en væsentlig del af det danske økonomiske fundament og har således en langt større og mere positiv betydning på samfundsøkonomien, end mange forestiller sig.

Regeringen har fremlagt de overordnede linjer for Grøn Vækst i det danske samfund. Regeringen udarbejder en samlet plan for, hvordan vi kan skabe vækst, samtidig med at natur, miljø og omgivelser beskyttes maksimalt.

Venstres folketingsgruppe har vedtaget dette oplæg, som særligt retter sig mod at påpege og afdække vækstmulighederne for dansk landbrug og fødevareerhverv inden for en grøn ramme, hvor blandt andet vandrammedirektiv, -miljøplan, pesticid samt Natura2000-planen skal implementeres og styrkes.

Venstre ser ikke en modsætning mellem økonomisk og grøn vækst. De er hinandens forudsætninger. Udvikling af grøn vækst i Danmark vil give direkte konkurrencefordele på verdensmarkedet, men vil også kunne bidrage til eksportindtægter i form af nye miljø og energiteknologier samt know how. Den danske strategi for Grøn Vækst bør også omfatte sektorstrategier for f.eks. økologien og fødevareindustri m.v. Samlede strategier vil øge effekten af nye politiske initiativer og give sektorerne pejlemærker for fremtiden.

---

<sup>1</sup> Monitor Company Group, Præsentation til Den Danske Regerings Globaliseringsråd, februar 2006

Dette oplæg tager således udgangspunkt i, at økonomisk vækst og prismæssig konkurrenceevne ikke sker på bekostning af vores miljø, vore dyr eller vores natur og omgivelser. Oplægget har i stedet som mål at påpege det store potentiale, som vores landbrug og fødevarerhverv har for at skabe verdens bedste grønne vækst.

#### **Venstres mål for Grøn Vækst i fødevarerproduktionen:**

1. Dansk fødevarerproduktion skal være mangfoldig og økonomisk bæredygtig
2. Dansk landbrug og fødevarerhverv skal fastholdes som konkurrencedygtigt
3. Dansk landbrugs udvikling skal ske under hensyn til naturværdier og miljø
4. Forskning og udvikling inden for fødevarerhvervet skal være en væsentlig prioritet for det offentliges forskningsindsats
5. Landbrugsstøtten skal afvikles globalt og i regi af EU. Der skal skabes ægte frihandel - ikke nye nationale ordninger
6. Fælles regler i bredere forstand, herunder miljøbeskyttelse, dyrevelfærd, natur m.v. er målet på europæisk og globalt plan

Det gavner forbrugerne, at mangfoldigheden i den danske fødevarerproduktion er stor. Derfor ønsker Venstre forsat at øge mangfoldigheden inden for både konventionel og økologisk fødevarerproduktion. Konventionelt og økologisk landbrug er to forskellige produktionsformer, men Venstre vil fremme den gensidige inspiration mellem økologer og konventionelle landmænd. Det kunne eksempelvis handle om udvikling og branding af nye specialprodukter, der tager særligt hensyn til miljøbelastning og dyrevelfærd. Målet om økonomisk bæredygtighed er det eneste alternativ til afvikling af fødevarerproduktionen i Danmark. Det er nødvendigt at slå fast, at fødevarersektoren ikke står med en diffus trussel, som ligger langt fremme i tiden, men at der f.eks. allerede nu eksporteres flere millioner smågrise til videre opdræt, slagtning og forarbejdning i udlandet. Dermed går Danmark glip af meget væsentlige indtægter. Venstre ser gerne øget økologisk produktion i Danmark. Udviklingen skal være markedsdrevet, men selve omlægningen fra konventionel til økologisk produktion skal fortsat understøttes af staten. Dermed kan landbruget levere til de store økologiske vækstmarkeder som f.eks. Tyskland og Australien parallelt med, at der kan leveres til lande, hvor der i højere grad er fokus på veterinær status og pris.

Der er efter Venstres opfattelse ikke en modsætning mellem et konkurrencedygtigt fødevarerhverv og udbygningen af vores naturværdier og miljø, hvilket historien da også viser. Dansk landbrug og fødevarerhvervs konkurrenceevne har vist sig at være stærk, selvom – eller netop på grund af – at der er stillet klare mål for natur, miljø, dyrevelfærd m.v. Kravene har været stillet på et sådant niveau, at ny viden, teknologi m.v. har "opvejet" restriktionerne. Miljøkrav, som ledsages af innovation og implementering af nye teknologier, kan i vidt omfang sikre økonomisk grundlag for produktionen, kombineret med at miljøet sættes i højsædet.

At Danmark er blandt verdens fødevarerproducerende lande, skyldes i høj grad at sektoren i Danmark er videnstung. Fødevarerhvervets kompetenceklynger udgør nogle af Danmarks største og har derfor afsmittende effekt på andre sektorer. Der investeres årligt massivt i udvikling af ny teknologi, viden og innovation inden for området. En fortsat offentlig prioritering af sektoren er en nødvendighed for at opnå målene om økonomisk og miljømæssig bæredygtig landbrug og fødevarerproduktion. Derfor skal offentlige ressourcer inden for bl.a. Globaliseringspuljen øremærkes forskning inden for fødevarerhvervet. Forskningsindsatsen kan evt. styrkes gennem et målrettet udviklings- og forskningsprogram, der sikrer bedre udnyttelse af den skabte viden.

Et overordnet mål for Venstres landbrugs- og fødevarerpolitik er, at markedet liberaliseres yderligere gennem aftrapninger af EU's støtteordninger, men også globalt. Når WTO-forhandlingerne går trægt, skal der i stedet indgås regionale/bilaterale aftaler for danske fødevarer. USA er langt fremme, men vi skal være forrest.

Dansk fødevarerproduktion sker på ulige vilkår. Vi stiller i Danmark mange politiske krav til landbrug og industrien. Vi ønsker ikke at slække på kravene, men ønsker fælles regler, så andre konkurrerende lande "adopterer" de højere krav, inden for f. eks pesticidanvendelse og dyrevelfærd. Risikoen er alternativt, at verdens forbrugere skifter til billigere varer, som er produceret under ringere vilkår med skade for dyr, miljø, natur og mennesker til følge.

## **1. Principper for dansk fødevarerproduktion**

---

Venstre har en klar holdning til fødevarerhvervet. Vi har brug for dansk fødevarerproduktion, og vi anerkender, at erhvervets massive eksport og skabelse af værdier medgår i væsentlig grad til at finansiere velfærdssamfundet. Derfor satser Venstre på udvikling – ikke afvikling.

Danmarks fordel af fødevarerproduktionen er åbenlys. De mange arbejdspladser, udvikling af ellers erhvervsmæssigt sårbare områder, herunder landdistrikterne, eksportindtjeningen, adgangen til de danske rene og sunde fødevarer m.v. er oplagte fordele for økonomien, men også for forbrugeren. Kontrollen af danskproducerede fødevarer er omfattende og medvirker i høj grad til at sikre forbrugerne ordentlige varer. Samtidig er dansk landbrugs mangfoldighed, hvor der er plads til såvel økologi som konventionelt producerede (billigere) varer, med til at sikre forbrugeren en bred vifte af valgmuligheder.

Ligesom man på EU-plan tillægger selvforsyning af energi sikkerhedsmæssig betydning, bør landbrugspolitikken ligeledes sikre Europas befolkning stabile fødevarerleverancer til rimelige forbrugerpriser. De meget høje fødevarerpriser gennem 2007-08 viser med tydelighed, at landene er sårbare overfor massive prisstigninger. De udhuler lønninger og familiernes indkomster, hvilket rammer hårdest i lavindkomstgrupperne. Lande i bl.a. Sydamerika reagerede da også protektionistisk ved at indstille dele af deres eksport til det europæiske marked. Vi har kun set toppen af den problematik, men den er en præmis. Yderligere betyder reduceret fødevarerproduktion højere priser for verdens fattigste. Dette drøftes sjældent, men afgørende er det, at vi selv medvirker til at producere til vores tårnhøje fødevarerforbrug, hvis ikke taberne skal blive de fattigste.

Venstre anerkender, at dansk fødevarerproduktion er i international konkurrence. Der konkurreres naturligvis på leverancesikkerhed, kvalitet, veterinære forhold, men i høj grad også på pris. Det gælder både i udlandet og på hjemmemarkedet. Der er derfor en øvre grænse for, hvor bekostelig den danske fødevarerproduktion kan være, uden at danske varer udkonkurreres. Når der således stilles politiske krav til den danske produktion, skal det følges op af kompenserende foranstaltninger gennem f.eks. udvikling og forskning, samt adgang til nyere, men gennemprøvede teknologier. Populært sagt skal indtjeningen i dansk fødevarerproduktion være tilstrækkelig til, at nye skånsomme produktionsmetoder kan udvikles, mens verdens markedsandelen fastholdes og udvides for såvel konventionelt producerede fødevarer som økologiske, niche-produkter m.v.

Fødevarer vil blive produceret globalt i stadigt stigende omfang uagtet den danske produktion. Den voksende verdensbefolkning, kombineret med befolkningsrige landes højere velstandsniveau, vil øge efterspørgslen efter fødevarer. Fødevarerne vil altså blive produceret, uanset om det sker i Danmark eller i udlandet. Forskellen er imidlertid, at Danmark dermed går glip af betydelige indtægter, og produktionen sker under mindre betryggende forhold.

Fødevarerproduktionen er i mange lande ikke underlagt krav modsvarende de danske. Det gælder ikke mindst inden for dyrevelfærd, men også anvendelsen af miljømæssigt farlige stoffer. Det skader dyrene, og det skader naturen i de pågældende lande, men det skader også danske forbrugeres mulighed for at fravælge uønskede produktionsformer. Samtidig vil inddragelsen af f.eks. regnskov til produktionsjord medføre stadigt mere uoverskuelige konsekvenser for det globale miljø og den lokale befolkning. Der er altså etiske og miljømæssige fordele ved at fastholde dansk fødevarerproduktion, og ved at stille samme krav til importerede varers produktionsmetode. Ligesom det er centralt, at Danmark arbejder for fælles høje standarder for produktionsformen i EU og globalt.

Uanset at andre lande tillader fødevarerproduktion, som ikke skåner miljø, dyr, natur og omgivelser, er det for Venstre forudsætningen for produktionen. Vi opfatter ikke natur og produktion som hinandens modsætninger, men som hinandens forudsætninger. Landbrugsproduktionen vil, dens indtjening til trods, ikke blive accepteret i det danske samfund, hvis man ikke "rydder op" efter sig. Landbrugspolitikken skal således baseres på målet om, at produktionen skal ved hjælp af med win-win-metoder. Et eksempel herpå er f.eks., at afbrænding af gyllefraktionerne kan medvirke til at reducere CO<sub>2</sub>, reducere kvælstofudledningen og øge ren energiproduktion i Danmark. Sådanne tiltag er til fordel for landmanden, men også for samfundet.

Det er endvidere Venstres politik, at handelsbarrierer er skadelige. Handelsbarrierer rammer verdens dårligst stillede, men de forvrider også markedet og kan beskytte den nationale producent i en udstrækning, som betyder, at ny viden og nye teknologier ikke udvikles og implementeres. Derfor er det et grundlæggende vilkår for dansk fødevarerproduktion, at vi ikke beskytter den danske afsætning gennem protektionisme, men gennem fri konkurrence, som tvinger udviklingen videre.

Venstre mener, at producenterne i såvel primærerhvervet som i industrien og forarbejdningsleddet, har grundlæggende rettigheder på lige fod med andre borgere. Det betyder, at danske fødevarerproducenter og landbrug kan være trygge ved, at væsentlige forringelser af landbrugets værdier gennem politiske tiltag, kompenseres direkte eller gennem indirekte ordninger (f.eks. ressourcer til udvikling, uddannelse, innovation m.v.). Ligesom helt grundlæggende rettigheder i det danske samfund som f.eks. ejendomsretten også for landbrugerne er ukrænkelig.

#### **Venstre mener:**

1. Danmark har fordel af det danske fødevarerhvervs produktion
2. Stabile leverancer af fødevarer har høj prioritet
3. Dansk landbrug er i international konkurrence, derfor skal konkurrenceevnen styrkes – ikke svækkes. Krav skal kompenseres gennem muligheder
4. Fødevarer vil blive produceret i samme og større omfang uagtet at den danske produktion reduceres
5. Dansk fødevarerproduktion skal ske under hensyntagen til dyr, miljø, natur og omgivelser
6. Danmark skal arbejde for fælles høje standarder i EU og globalt inden for miljø, dyrevelfærd, natur m.v.
7. Fødevarer på rimeligt prisniveau og af høj kvalitet skal sikres gennem forskning og innovation ikke gennem handelsbarrierer og støtte
8. Rammerne for produktionen skal tage udgangspunkt i rettigheder og pligter for producenter og forbrugere
9. Virksomheder og landmænd skal sikres adgang til nyere teknologier såsom bioteknologi, når EU's fødevarerikkerhedsmyndighed har godkendt metoden

## **2. Principper for europæisk fødevarerproduktion**

Den nationalt førte politik udgør kun en mindre del af de vilkår, som dansk landbrug og fødevarerproduktion står overfor. Netop inden for fødevarerproduktionen "fylder" EU regler og ordninger meget. Mange rammevilkår sættes på europæisk plan, men udmøntes nationalt ofte forskelligt. Venstre er af den opfattelse, at det skal være de samme høje standarder, som skal gælde for europæiske fødevarerproduktion, og at EU bør arbejde for globale aftaler, alternativt interregionale.

Det er helt oplagt, at landbrugsstøtteordninger, som er direkte koblet til produktionen er skadelige for verdens samlede fødevarerproduktion. Landbrugsstøtteordninger virker også protektionistisk på en sådan måde, at incitamentet til at forske i og udvikle mere skånsomme produktionsformer, som udnytter ressourcerne mest effektivt, reduceres. Bl.a. derfor skal de nationale og regionale støtteordninger aftrappes og fjernes. Venstre mener, at Danmark fortsat skal stå i spidsen for yderligere liberalisering.

Målet er en stabil og holdbar global frihandelsaftale i regi af WTO, men indtil dette mål nås, bør EU medvirke til interregionale frihandelsaftaler. Den danske regering yder en aktiv indsats for at opnå sådanne aftaler, men EU bør i højere grad bakke op om disse initiativer.

Alle EU lande har samme udfordring, nemlig at medvirke til europæisk fødevarerproduktion for at holde de globale priser i ave, men også for at sikre stabile fødevarerleverancer til forbrugerne. Derfor er det vigtigt, at frigjorte økonomiske ressourcer fra EU-støtten medgår til forskning, udvikling og innovation inden for fødevarerhvervet. Her er det værd at nævne, at Danmark er det land, som henter flest af EU's forskningskroner gennem det 6. rammeprogram i forhold til BNP.

Der bør gælde samme høje standarder i alle EU-landene. Når alle lande skal have sin andel af ressourcerne, som frigøres fra EU støtten og som afsættes til en grøn, afbalanceret vækst, bør alle lande også bidrage til grønne og hensynsfulde løsninger i deres produktion. Dansk landbrugsproduktion har på en række områder højere standarder end EU's, hvad angår f.eks. dyretransporter og pesticidanvendelse. De høje niveauer skal holdes, men de skal også udbredes. Det giver ikke nogen dyreetisk mening, at vi holder fanen højt, mens danske forbrugere guffer billigere koteletter i sig, som er produceret med langt dårligere vilkår for svinene. Det er lige så synd for den tyske gris, som for den danske. Højere fælles standarder for kødkontrol vil gøre konkurrence mere lige og give forbrugerne bedre effekt er den omfangsrige danske kontrol, som ellers kan undermineres af importerede produkter.

Som naturlig konsekvens heraf mener Venstre, at reglerne for mærkning af fødevarer bør fornyes. Det giver ikke mening, at den billigere mælk, som produceres under dårligere vilkår for koen, ikke kan genkendes i butikkerne. Det bør endvidere være muligt at mærke, hvis f.eks. der er anvendt særlig skånsom teknologi. Dette vil også øge muligheden for at introducere nyere teknologier, som nogle forbrugere gerne vil fravælge som f.eks. GMO, hvis mærkningen er mulig og fælles i Europa.

Endeligt er det Venstres opfattelse, at når de støttekroner, som går fra produktionsstøtten overføres til miljø, landdistrikter, natur, energi m.v., så skal Danmark også hjemtage sin andel. Alternativt skal den nationale medfinansiering reduceres, så Danmark med omlægningen af støtten ikke går glip af den indtjening, som ligger på området.

### **Venstres mål for EU's landbrugspolitik:**

1. Aftrapning og fjernelse af EU-landbrugsstøtten og andre handelshindringer i EU og globalt gennem WTO
2. Parallelt med arbejdet i WTO, skal Danmark og EU også arbejde for, at EU via bilaterale aftaler skaber adgang til nye markeder
3. Frigjorte ressourcer fra landbrugsstøtten skal bruges til udvikling og forskning i fødevarerproduktion, energi og miljø
4. Der skal aftales fælles høje standarder for dyrevelfærd, miljø, natur m.v.
5. Modularerede midler fra støtteordningerne skal i videst mulig omfang afkobles national medfinansiering for at undgå renationalisering af produktionsstøtten
6. Fælles mærkningsordninger skal udvides, så forbrugeren har et reelt valg mellem produktionsmetoder, kvalitet m.v.
7. Danmark skal hjemtage størst mulig andel af de modularerede midler med henblik på at styrke grøn vækst inden for fødevarerproduktionen samt styrke landdistrikterne

### **3. Udvikling gennem viden**

Danmark er ikke billigst. Vi skal derfor være bedst. Vi hverken kan eller vil konkurrere på dårlige lønninger, dårligt miljø, dårlige produkter m.v. Venstre vil arbejde for et fødevarerhverv, som fortsat er i front, hvad angår kvalitet og afsætning, men som også bidrager til samfundsmæssig optimal udvikling, hvor der tages hensyn til mennesker her og nu og i fremtiden. I stedet for at finde løsninger i afvikling af landbruget skal løsninger findes i innovation og fremsyn.

Venstre mener derfor, jf. afsnit 2 ovenfor om EU, at støttekroner skal medgå til at finansiere forskning, mens også den nationale indsats skal styrkes i offentligt og privat regi.

Målet for yderligere forskning er entydigt at sikre, at vi får mest mulig fødevarer kvalitet og produktion for så få tilførte ressourcer som muligt. Foderudnyttelsen, udnyttelsen af jorden m.v. skal optimere udbyttet for landmanden, men også for industrien, som naturligvis er afhængig af at udnytte "hele dyret" eller forædle råvaren bedst muligt.

Dansk fødevarerhvervs overlegne position er ikke kommet af sig selv. Århundredes udvikling og viden ligger bag. Der skal bygges videre på disse fordele, men der er også brug for en "drejning". Fremtidens forsknings- og innovationspolitik bør tage udgangspunkt i grøn vækst. Målet er ikke længere alene at få flest kilo svinekød ud af foderet, men også at minimere negative effekter. Gylle indeholder f.eks. kvælstof, hvis udledning i vandmiljøet skaber bekymring. Kvælstof er imidlertid et kostbart stof, som er forudsætningen for fødevarerproduktion. Kan denne udskilles og videresælges eller anvendes, hvor der er mangel herpå, så er der tale om en win-win situation for samfundet og for producenterne. Anvendelse af afprøvede og godkendte GMO kan medvirke til at nedbringe miljøproblemerne f.eks. nedbringe behovet for pesticider. Disse veje skal afprøves. Ligesom det er naturligt at måle belastning af miljøet frem for blot at måle hyppighed.

Et andet eksempel på, at viden nytter, er, at selv om dansk fødevarerproduktion gennem de sidste årtier som helhed har nedbragt forbruget betydeligt og skiftet til mere skånsomme midler, så formår man fortsat at ligge på rekordniveau ved høsten. Venstre vil videre af den vej. Landbruget og følgeindustrien skal indtænkes og samtænkes med andre områder: Miljø, energi, turisme m.v.

Det vil ligeledes fremme såvel miljø som produktion, hvis specifikke frem for generelle miljøinitiativer vælges. Det kan f.eks. være større differentiering mellem kvælstofnormer på sårbare henholdsvis robuste arealer.

#### **Venstres mål for fødevarerproduktion i og for naturen:**

1. Gennem forskning sikres bedre udnyttelse af ressourcerne (foder, jord, næringsstoffer, plantebeskyttelsesmidler m.v.) og deraf følgende højere udbytte pr. tilført enhed
2. Negative effekter ved anvendelse af ressourcerne (næringsstofudledning, nedsivning af pesticider, CO<sub>2</sub> m.v.) kan reduceres bl.a. gennem fremskaffelse af og større viden om (nyere) teknologier som f.eks. GMO, sprøjteteknologier, afbrænding af gylletørstof m.v. Metodevalget skal overlades til producenten, men med politisk fastsatte mål
3. Genanvendelse af ressourcer fra landbruget til anden produktion er helt oplagt f.eks. til non-fossil energi
4. Viden fører til dyrknings- og opdrætsmetoder, som er skånsomme overfor dyr og natur f.eks. videreudvikling af økologisk landbrugsproduktion
5. Anvendelsesorienterede udviklingsprogrammer målrettet arbejdsmiljø, sporbarhed, optimering af processer og systemer mv. i fødevarersektoren vil øge produktionen og reducere negative effekter
6. Incitamenter til at bidrage til natur, miljø, dyrevelfærd gennem bedre afsætning og flere rettigheder
7. Valg af specifikke frem for generelle miljøinitiativer. F.eks. kan kvælstofkvoterne differentieres yderligere bestemt efter jordtype, sårbare områder m.v.

#### **4. Landbruget som energileverandør**

Venstre har den vision, at Danmark på sigt skal være uafhængig af fossile brændstoffer. Landbruget er i den sammenhæng en vigtig aktør som energileverandør, hvis visionen skal opfyldes. I 2007 udgjorde vedvarende energikilder 17 pct. af Danmarks energiforbrug. Det er Venstres ambition, at denne andel skal stige til mindst 20 pct. i 2011. Biomasse fra bl.a. landbruget udgør allerede i dag en betydelig energikilde i den danske energiforsyning. Når der i fremtiden skal sikres en fortsat ambitiøs udbygning af vedvarende energi, så vil biomasse naturligt spille en helt central rolle. Biogas er en vedvarende energiform, og øget anvendelse af biogas kan dermed bidrage til at reducere forbruget af fossile brændsler. For at medvirke til en fortsat udbygning med biogasanlæg er afregningsprisen for biogas forbedret i forbindelse med energiaftalen fra februar 2008.

Der er mange åbenlyse muligheder for at skabe vækstmuligheder for fødevarereproduktionen og dermed skabe grøn vækst inden for fødevarerehvervet. Ved valg specifikke krav frem for generelle opnås f.eks. størst miljøeffekt i forhold sårbare jorder. Landmanden skal derfor se fordel i at beskytte disse områder. Incitamenterne skal være tydelige. Og så skal det være muligt.

Venstre vil *ikke acceptere*, at erhvervet skal vente i måneds- og årevis på at få svar på miljøansøgninger. Dette problem skal løses. Landbruget kan hverken vokse eller blive grønnere, hvis man ikke kan få sine ansøgninger behandlet.

#### **Venstre mener:**

1. At mulighederne for bedre og mere anvendelse af biomasse i den danske energiforsyning skal analyseres
2. At øget anvendelse af biomasse dels vil medvirke til at sikre Danmarks langsigtede energipolitiske målsætninger om reduceret CO<sub>2</sub>-udslip, og dels reducere forbruget af fossile brændsler
3. At energimæssig anvendelse af gyllen vil bidrage til at løse miljømæssige udfordringer i forhold til bl.a. vandmiljøet samt skabe indtjening i landbruget
4. At biogas-teknologien udgør et væsentligt eksport-potentiale for dansk erhvervsliv.
5. At energimæssig anvendelse af biogas skal fremmes
6. Venstre ønsker endvidere at få analyseret mulighederne for at distribuere biogas i det eksisterende naturgasnet
7. At det endvidere skal gøres lettere at etablere nye biogasanlæg i det åbne land, således at der er en let mulighed for landmanden til at kunne komme af med gyllen uden at skulle transportere denne over lange afstande

## **5. Fleksible produktionsformer**

For at udnytte fødevarerektorens vækstpotentiale, bør vilkårene for produktionen være mere fleksible. Flexibilitet vil kunne medvirke til, at fødevarerektoren kan tilføres ny kapital, udviklingsressourcer og styrke vidensopbygning og – spredning yderligere.

Landbruget er underlagt regler, som begrænser muligheden for selv at vælge ejerform, og ligeledes er generationsskifte besværliggjort af gældende lov. Det er derfor oplagt at igangsætte et samarbejde med erhvervet om at forny reglerne, så de kommer i overensstemmelse med den konkurrencesituation, erhvervet står i. Ligeledes lægger planloven visse begrænsninger for, at landbruget kan skåne omgivelserne for lugt, trafik, støj m.v.. Reglerne for at kunne henlægge produktionen til landskaber væk fra befolkningen skal gøres mere entydige, så den enkelte ikke lægges barrierer i vejen i godkendelsesprocessen.

Kravet om harmoni mellem husdyrproduktion og areal kan tænkes mere fleksibelt. Det afgørende er, at jorden og vandet ikke påføres flere næringsstoffer end naturen kan bære.

Det vil kunne frigøre økonomiske ressourcer fra jorden til at anvende grønne teknologier eller som nævnt udnytte næringsstofferne og "affaldsprodukter" bedre.

Omkringliggende samfund skal også udvikle sig. Derfor er der brug for at overveje, om reglerne for udvikling i landdistrikterne er smidige nok. Endvidere vil det skåne fødevarerhvervet for mange omkostninger, hvis bureaukrati og administration reduceres. Det skal gennem samarbejde med erhvervet sikres, at kontrollen i fødevarersektoren er omkostningseffektiv. Udviklingen skal følges løbende. Det bør også positivt overvejes, om der skal køres et pilotprojekt, hvor kontrollen udliciteres inspireret af erfaringerne fra Holland.

Venstre mener generelt, at der er brug for, i tæt samarbejde med erhvervet, at udstikke rammerne for vækst inden for en grøn ramme. Venstre foreslår konkret, at disse forhandlinger indgår aktuelt i regeringens arbejde med at udarbejde sin ny strategi for "Grøn vækst" i det danske samfund. Dermed sikres sammenhæng i initiativerne, og erhvervet vil kunne indstille sig på nye rammer i en sammenhæng uden løbende at skulle justere. Det gælder i høj grad også for økologien. Der bør være en sektorstrategi, som omfatter en forsknings- og udviklingsindsats, en produktudviklings- og markedsfremmende indsats, der øger salget og styrker yderligere forbrugerinteresse og tillid til økologiske varer, samt initiativer, der fremmer og fastholder omlægning til økologisk drift i Danmark. Afgørende er det, at initiativer samtænkes på tværs, så der er sammenhæng mellem krav, pligter og muligheder.

#### **Venstre mener:**

1. At liberalisering af ejerformerne i landbruget er nødvendig, hvis de politiske krav skal honoreres
2. At der skal være bedre muligheder for generationsskifte
3. At der skal ske en liberalisering af reglerne for placering af landbrugsproduktion
4. At der skal være fleksible krav om harmoni mellem husdyrproduktion og jord
5. At lovgivningsmæssige barrierer, der står i vejen for udvikling i landdistrikterne skal fjernes
6. At der skal være effektive procedurer for godkendelser, herunder også klare retningslinjer for kommunernes administration af BAT
7. At der skal ske en afbureaukratisering af registrerings- og kontrolregler af landbruget
8. At ethvert kontrol- og registreringskrav skal påvises at give faglig mening
9. At kontrollen af erhvervet skal være omkostningseffektiv
10. At nye planer og politiske initiativer skal samtænkes og koordineres, herunder vandrammedirektiv, -miljøplan, pesticid, samt Natura2000-planen

## **6. Rettigheder og pligter**

Afgørende for alle erhverv i Danmark er, at man som producent har nogle grundlæggende rettigheder. Det skal også være gældende for fødevarerhvervet og landbruget. Det gælder

Grundlovens frihedsrettigheder, men også den grundlæggende ejendomsret. Der skal tages højde for disse rettigheder, når politiske initiativer besluttet og gennemføres.

Der skal tages vidtstrakte hensyn til producenten som borger i det danske samfund. Når der stilles nye pligter, bør de ledsages af håndhævelse af rettigheder. Særligt afgørende i disse år er det at sikre den enkeltes retssikkerhed som f.eks. ejendomsretten, samt at beskytte producenten og medarbejdere mod urimelige myndighedsafgørelser. Landmandens retssikkerhed er forudsætningen for erhvervets fremdrift. Landmanden har på lige vilkår med alle andre som investerer i det danske samfund og deres egen fremtid, behov for garantier for, at hans investeringer ikke udhules eller gøres værdiløse som følge af urimelige og urimeligt hurtige ændringer af produktionsvilkårene. Det er vigtigt, at retsplejelovens grundprincip om proportionalitet følges ved politiske tiltag.

Omvendt er der, f.eks. ved velfærdsbesøg og andre stikprøvebaserede kontrolbesøg, behov for, at myndighederne kan kontrollere forholdene uden at have forudgående mistanke om lovovertrædelser, hvorfor de ikke kan indhente en dommerkendelse. Endvidere er det oplagt, at risikobaseret kontrol opleves som mere legitim, hvorfor denne skal styrkes. Ofte har påbud om opkvalificering og uddannelse et mere produktivt udkomme end bøder og lignende, som alene er en straf.

Ekspropriation har også stor betydning i forhold til landbruget. Det er i sagens natur jævnlige landbrug, som står overfor ekspropriation af jord til f.eks. udbygning af infrastruktur m.v. Regeringen har igangsat et serviceeftersyn af regelsættet omkring ekspropriation. Venstre mener ikke, at ekspropriationsparagraffen skal kunne omfatte alt fra indkøbskæder til golfbaner.

Endeligt skal tiltag, som griber betydeligt ind i forhold til erhvervet eller den enkelte producent, kompenseres individuelt eller generelt, f.eks. gennem øgede ressourcer til udvikling og anvendelse af ny teknologi eller reducerede afgifter.

**Venstre mener:**

1. At der skal være sammenhæng i de politiske initiativer, så rettigheder og pligter balanceres
2. At politiske initiativer skal være fagligt begrundede. Målet er ikke, at de lyder godt, men at de virker.
3. At politisk regulering af erhvervet skal tage hensyn til landmandens ejendomsret og dermed kompensere den enkelte eller erhvervet for betydelige økonomiske tab
4. At kontrol af fødevarerhvervet skal suppleres med og evt. erstattes af dialog og rådgivning
5. At landbrugernes ejendomsret skal sikres
6. At der skal være proportionalitet mellem foreteelse og sanktion